

W E E K B L A D

VAN HET

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

ANTISEPTISCHE DRAINAGE ALS MIDDEL TOT SLUITING
VAN PATHOLOGISCHE HOLTEN.

Ongetwijfeld heeft de meerdere waardeering der antiseptische methode het hare er toe bijgedragen de toepassing dier methode in iedere rigting te vermenigvuldigen en wegens het min gevaarlijke, het zekere en het snellere resultaat andere gebruikelijke methoden vervangen.

Onder de voorstanders van het LISTER'sche verband behoort in de eerste plaats B. VOLKMANN genoemd te worden, en het lijdt geen twijfel, dat aan ieder, die kennis gemaakt heeft met zijn geschrift: *Ueber den antiseptischen Oclusivverband und seinen Einfluss auf den Heilungsprocess der Wunden* 1), zijne hooge ingenomenheid met dit verband geregtvaardigd zal voorkomen.

Maar niet alleen als tegenhanger tegenover de zoogenaamde opene wondbehandeling trachtte VOLKMANN het antiseptisch, oclusief drukverband, gelijk hij het LISTER'sche verband noemt, ingang te doen vinden, maar zelfs tegenover geneeswijzen, die wij onder de subcutane kunnen rangschikken. Ik heb hier op het oog twee mededeelingen van zijne hand onder den titel: *Hydrocelen-Schnitt bei antiseptischer Behandlung* 2) en *Zur Behandlung des Hygroma proepatellare mittels der Incision* 3).

Ongeveer gelijktijdig experimenteerde C. THIERSCH 4) te Leipzig in dezelfde rigting en eindelijk is nog in den aanvang van dit jaar eene mededeeling van TRENDLENBURG 5) verschenen omtrent hydrocele-behandeling door insnijding en opvolgend antiseptisch verband.

Van 17 gevallen van insnijding over de geheele lengte der hydrocele, met opvolgend omnaaijen van de serosa aan den huidrand, werd onder het antiseptisch verband door VOLKMANN zestienmaal reeds met het eerste verband, dat na twee of drie dagen voor een ander verwisseld werd, totale primaire

1) *Sammlung klinischer Vorträge*, n°. 96, 1875.

2) *Berliner klinische Wochenschrift*, 1876, blz. 13.

3) *Ibidem*, blz. 97.

4) *Klinische Ergebniss. der LISTER'schen Wundbehandlung*; in *Sammlung klin. Vorträge*, n°. 84 u. 85.

5) *Berl. klin. Wochenschrift*, 1877, blz. 13.

obliteratie der holte waargenomen. In alle 17 gevallen werd onder een behoorlijk antiseptisch drukverband binnen 8 of 10 dagen genezing verkregen onder geheel koortsvrij verloop.

Onder dezelfde gunstige verschijnselen verliepen de zeven door hem behandelde gevallen van hygroma praepatellare, waar ook binnen de twee dagen de plastische aaneenkleving van de wanden geconstateerd werd.

Gelijke resultaten verkreeg THIERSCH bij drie gevallen van hydrocele en vier gevallen van bursitis en hygroma patellare, met dit onderscheid, dat in een enkel geval gedurende de eerste dagen, waar het salicylzuurverband in plaats van het LISTER'sche aangewend werd, erysipelas ontstond.

Op de vraag of deze methode eenig voordeel oplevert boven de tot dusverre algemeen gevolgde: de jodium-injectie, kan eensdeels het bevestigend antwoord worden afgeleid uit de waarneming van TRENDELENBURG, waar de jodium-injectie tot tweemaal toe herhaald, telkens een negatief resultaat gaf, terwijl de incisie volgens VOLKMANN, met het gewenscht succes bekroond werd.

Maar behalve wegens de meer absolute zekerheid van het gevolg, komt ook uit een ander gezichtspunt aan de incisie boven de injectie de voorkeur toe. Meermalen worden bij laatstgenoemde methode dadelijk na de inspuiting verschijnselen van zenuwdepressie waargenomen, die tot een belangrijken graad kunnen stijgen en aan choc doen denken, terwijl koorts en pijn in het verloop van den funiculus spermaticus tot de vrij constante, concomiterende verschijnsels bij eenigszins krachtige jodium-injecties behooren.

Tot dusverre beoogde men bij de hydrocele-behandeling de chronische ontsteking in eene acute over te brengen en uit het anatomisch onderzoek is deze werking van het jodium op de serosa dan ook gebleken. Bij eene punctie, die door LÜCKE 1) 23 dagen na eene jodium-injectie verrigt werd, ontlastte zich eene heldergele vloeistof, die spontaan aan de lucht stolde, wel een bewijs voor het groote gehalte aan fibrinogene bestanddeelen.

Langs dien weg moeten dan ook die gevallen verklaard worden, waar, na een of meerdere puncties zonder prikkelende inspuiting (PITHA), of na het inbrengen van naalden (SCHINDLER) duurzame genezing volgde.

De eindresultaten dier opgewekte, acute ontsteking waren evenwel verschillend, nu eens ontstond er plastische aaneengroeiing der wanden, dan eens kwam die slechts partieel voor, andere malen was er hoegenaamd geene vergroeiing der serosa op het lijk der hydrocele-lijders te constateren, wier gebrek door jodium-inspuiting tot genezing was gebracht 2), en in zoo verre zijn die resultaten afwijkende van die, welke de incisie of de drainage opleverde; in 30 aldus behandelde gevallen was volkomen sluiting van de serosa op het lijk te constateeren — een schijnbaar meer volkomen resultaat, doch ten koste van mogelijke ernstige verschijnselen gedurende de behandeling.

1) KOCHER in *Handb. der allg. u. spec. Chirurgie*, von PITHA u. BILLROTH. Bd. III Abth. II 7te Liefer. 1e Hälfte, blz. 119.

2) HUTIN, *Ibid.*, blz. 120. — *Revue med. chir.* Nov. 1852. In 16 gevallen was 8maal geheele obliteratie, in 4 gevallen gedeeltelijke en in de 4 overige in het geheel geen aansluiting aanwezig.

De profuse ettervorming, het langdurig herstellingstijdperk, enkele doodelijk afgeloopen gevallen hebben zeker het hunne er toe bijgedragen dat de incisie, de seton en de draineerbuis plaats moesten maken voor de jodium inspuiting.

Waren de toetreding van lucht, de aanraking der weefsels met vreemde lichamen de onvermijdelijk noodzakelijke prikkels voor de aaneengroeiing der sereuse vlakten?

Mijns inziens geven de experimenten van VOLKMANN hierop een ontken- nend antwoord, de aaneengroeiing heeft plaats zonder eenig ontstekings- verschijnsel hoegenaamd, zonder eenige temperatuursverhoging, het geheele genezingsproces verloopt koortsvrij.

De ettervorming, die bij de incisie of bij de seton van vroegere dagen ontstond, was geen ter genezing noodzakelijk ontstekingsverschijnsel, maar veeleer eene lastige bijomstandigheid; dáár, als in de waarnemingen van VOLKMANN, is mijns inziens de hoofdvoorwaarde voor de aaneenkleving der wanden te zoeken in hunne volkomene onderlinge aanraking, die door het ongestoord afvloeijen der secreta wordt mogelijk gemaakt.

Van dit denkbeeld uitgaande heb ik dan ook gemeend de incisie volgens VOLKMANN door de in de toepassing meer eenvoudige drainage te kunnen vervangen en eene aanvankelijke proeve in die rigting bij een hygroma patellare toegepast is dan ook volkomen geslaagd.

Het behoeft geen verder betoog, dat het eenvoudig doorsteken van het gewzel de voorkeur verdient boven de incisie, met vasthechting der serosa bij welke laatstgenoemde manipulatie meermalen bloeding werd waargenomen.

Ik geloof zelfs, dat de contrapunctuur, die ik verrigtte uit vrees dat de draineerbuis bij de verwijdering van het eerste verband uit ééne te maken opening zoude ontglippen, door eene eenvoudige punctie kan vervangen worden, wanneer zich althans voor volgende gevallen mogt bevestigen dat de plastische aaneenkleving reeds binnen 2 dagen heeft plaatsgegrepen en drainage dus na dit tijdsverloop overbodig is geworden.

Een tweede geval van hygroma patellare werd door enkelvoudige punctie, antiseptische drainage gedurende 4 dagen en na verwijdering der draineer- buis door antiseptische afsluiting gedurende eene tweede periode van 4 dagen tot genezing gebracht.

Na dit aanvankelijk resultaat heb ik de antiseptische drainage ook op een ander geval, toegepast namelijk op een struma cystica.

De afstand van punctie en contrapunctie bedroeg 7 ctm. dadelijk na het doorvoeren van een draineerbuis, waarvan de uiteinden aaneen bevestigd werden, werd een drukverband van carboljute en daarover een antiseptisch gaasverband aangelegd. Dadelijk na de operatie is de temperatuur in den oksel 37.4° C.

Den volgenden dag wordt het verband onder carbolspray vernieuwd, er is eene matig groote hoeveelheid bloederig serum in het eerste verband aanwezig. Vijf dagen later wordt het derde verband aangelegd; te nauwer- nood is eenige afscheiding in het oude verband op te merken. Den tienden dag wordt de draineerbuis verwijderd en op nieuw een antiseptisch verband aangelegd, dat den twintigsten dag voor goed wordt verwijderd. De tempe-

ratuur driemaal daags genomen varieerde gedurende dien geheelen tijd tus-
schen 36.4^o en 37.5^o C. en van de cyste is geen spoor meer aanwezig.

Een dergelijk resultaat is zeker genoeg bemoedigend om de methode der
antiseptische drainage in volgende gevallen te beproeven omdat de resultaten
van andere geneeswijzen tot dusverre veel minder gunstig uitvielen.

En bij toepassing der incisie, en bij de aanwending van den seton vinden
wij doodelijk verloopende gevallen opgeteekend.

En wat nu aangaat de jodium- of alkoholinspuiting; naast de uitspraak
van BILLROTH 1): „Für die einfachen primären Cystenkröpfe ist die Punc-
tion mit nachfolgender Jodinjektion nach Demme sen. die sicherste und
gefahrloseste Methode; die Heilung ist radical” staat die van STOERK 2),
waar hij zegt: „man muss derartige Reactionen gesehen haben, um zu wissen
dass der Eingriff in vielen Fällen kein gleichgiltiger ist.” Ik voeg mij te
dien aanzien uit eigen ervaring aan de zijde van laatstgenoemden en in die
omstandigheid mag dan ook wel de reden gelegen zijn, dat men getracht
heeft de jodium-inspuiting meer herhaald maar minder intensief te doen
inwerken of ze te vervangen door inspuiting van chloorijzer met opvolgende
aftapping der secreta volgens de methode van MORELL MACKENZIE 3).

De grootste triomf voor de antiseptische drainage verwacht ik evenwel
bij een anderen pathologischen toestand: de spina bifida.

Tot voor korten tijd leerde de ervaring van eeuwen, dat ieder operatief
ingrijpen erger was dan de kwaal, en teregt — ieder ontstekingsproces, dat
de zak tot verschrompeling moest brengen, deed te gelijk zijnen nadeeligen
invloed op het ruggemerg gelden. Vandaar dan dat enkele gevallen met
genezing eindigden, waar die ontsteking zeer langzaam en met tusschentijden
werd opgewekt, door herhaalde puncties 4) al dan niet gevolgd door injectie
van uiterst zwakke oplossingen van jodium in glycerine 5).

Maar ook dan zelfs nog had men het niet in de hand dezen prikkel ge-
noegzaam te matigen, zoodat bijna zonder uitzondering, dreigende verschijn-
sels, als verlamming, heftige koorts, ja de dood als gevolgtoestanden opraden.

Bij eenig nadenken zal het duidelijk worden dat geen enkele wijze van
behandeling der spina bifida in de schaduw kan staan der antiseptische
drainage, die bij volslagen immuniteit voor het ruggemerg, bij geheel gemis
aan eenige ontsteking opwekkende inwerking, door vrijen afvoer van het sereus
afscheidingsproduct, door appositie van de afscheidende vlakten, aaneenkle-
ving, of welligt door opgeheven werking verschrompeling van den zak bewerkt.

Tiel, Junij 1877.

Dr. F. PH. KÜTHE.

1) *Archiv f. klin. Chirurgie*, herausgeg. v. LANGENBECK, Bd. X, Heft 1, blz. 158 fgg.

2) *Wiener medic. Wochenschrift*, 1873, blz. 1001.

3) *Brit. med. Journ.*, 16 May, 1874.

4) CABRAL, *Bull. de Thérap.* 1872, II, blz. 280; HENRY SMITH, *the Lancet*, 9
Oct., 1869.

5) JAMES MORTON, *the Lancet*, 1876, II blz. 776.

NOOT. De raad om de „antiseptische drainage” bij spina bifida toe te passen,
blijft natuurlijk geheel voor verantwoording van den schrijver. [DE RED.]